



ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Спеціальна контрольна комісія з питань приватизації

РІШЕННЯ

Щодо ефективності управління Фондом державного майна України повернутим до державної власності пакетом акцій 68 % ПАТ «Запорізький виробничий алюмінієвий комбінат»

м. Київ

21 вересня 2017 р.

У 2001 році за результатами конкурсу з продажу 68 % пакета акцій статутного фонду ВАТ «Запорізький виробничий алюмінієвий комбінат», переможцем якого було ЗАТ «АвтоВАЗ-Інвест», завершилась приватизація цього підприємства.

У 2006 році в результаті подальшого відчуження пакета акцій ВАТ «ЗАлК» у розмірі 68 % статутного фонду, його власником стала компанія «Velbay holdings limited» (Республіка Кіпр), яка знаходиться під контролем об'єднаної компанії «Російський алюміній» (РУСАЛ).

У зв'язку із невиконанням умов договору купівлі-продажу 68 % пакета акцій ЗАлКу та тривалої претензійно-позовної роботи у червні 2015 року цей пакет акцій було повернуто до державної власності в управління Фонду державного майна України (далі – ФДМУ). При цьому, за повідомленням ФДМУ 29,5% статутного капіталу володіє Velbay Holdings Limited Kipr, а інші акціонери мають частку менше 10 %.

Підприємство повернуто в управління ФДМУ в тяжкому фінансово-економічному стані - на межі банкрутства. За 14 років колишні власники фактично розграбували підприємство і знищили унікальне виробництво первинного алюмінію. Раніше Запорізький виробничий алюмінієвий комбінат був єдиним в Україні виробником алюмінію, що мав потужності по виробництву первинного алюмінію понад 100 тисяч тон на рік та спеціалізувався на виробництві спеціальних марок алюмінію первинного, легірованих алюмінієвих сплавів для автомобільного та сільськогосподарського машинобудування, товарів народного споживання. На час повернення контролюного пакету акцій товариства у державну власність виробнича діяльність була практично припинена: відбулось повне згортання випуску первинного алюмінію, ліквідована глиноземне виробництво, електролізні потужності виведені з експлуатації.

Здійснюючи функції з управління корпоративними правами держави ФДМУ може впливати на діяльність ПАТ «ЗАлК» шляхом участі в органах Товариства в межах відповідного пакету акцій.

Теперішній Генеральний директор ПАТ «ЗАлК» (Лобіков Д.В.) був обраний на посаду 16 грудня 2015 року на конкурсних засадах відповідно до вимог постанови КМУ від 03.09.2008 № 777, його кандидатура була погоджена Запорізькою обласною державною адміністрацією.

З метою відновлення контролю держави в органах управління ПАТ «ЗАлК» ФДМУ ініціював проведення 23 вересня 2016 року позачергових загальних зборів Товариства, за результатами яких було затверджено статут ПАТ «ЗАлК» у новій редакції, обрано новий склад наглядової ради та ревізійної комісії ПАТ «ЗАлК», до яких увійшли лише представники держави. Це дозволило прийняти наглядовою радою низку важливих управлінських рішень, зокрема, затвердити організаційну структуру Товариства та фінансовий план на 2016 рік, а також надати згоду на вчинення значних правочинів з метою впровадження виробництва алюмінієвої катанки.

Затверджений фінансовий план передбачав отримання чистого прибутку у розмірі 46 млн. грн. Разом із цим, за підсумками роботи за 2016 рік ПАТ «ЗАлК» отримало збиток у розмірі 787 млн. грн. Такий фінансовий результат пояснюється ФДМУ негативними курсовими різницями (725 млн. грн.) з переоцінки існуючої валютної кредиторської заборгованості, а також зниженням обсягів виробництва та неможливістю реалізовувати продукцію через аннулювання реєстрації підприємства як платника ПДВ з причини ліквідації ПАТ «ЗАлК» за рішенням суду. Проте, завдяки судовим позовам поновлено право ПАТ «ЗАлК» на реєстрацію податкових накладних та відновлено податковий кредит підприємства в системі електронного адміністрування ПДВ.

Основною проблемою підприємства залишається величезна кредиторська заборгованість, яка у 2016 році становила 6,3 млрд. грн., що у 120 раз перевищує дебіторську заборгованість. ПАТ «ЗАлК» практично не має активів для погашення цієї величезної кредиторської заборгованості, адже сумарна вартість активів підприємства у 26 раз менша за неї. Загалом, фінансовий стан підприємства можна охарактеризувати як жахливий, хоча у 2015 році ситуація була ще гірше.

Позитивні зрушенні, на думку керівництва підприємства, відбулись у роботі ПАТ «ЗАлК» у виробничій сфері, зокрема, відновлено виробництво алюмінієвої катанки (виготовлено 631,8 т), запущено чавунно-ливарний цех, проведено виплавку марки сталі з високим опором зносу тощо.

ФДМУ вважає, що стабільній діяльності ПАТ «ЗАлК» перешкоджає акціонер ПАТ «ЗАлК» - підконтрольне Об'єднаній компанії «Русал» підприємство Velbay Holdings Limited. Своїми діями зазначене підприємство завдає майнових втрат ПАТ «ЗАлК», що в свою чергу перешкоджає сталому економічному розвитку держави та створює загрозу національній безпеці України. Усвідомлюючи потребу невідкладного

реагування на потенційні загрози національним інтересам держави, ФДМУ звернувся до Ради національної безпеки і оборони України та Служби безпеки України з проханням розглянути можливість доповнення додатку 4 рішення РНБОУ від 16 вересня 2016 року «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» юридичними особами Velbay Holdings Limited та Emergofin B.V. та застосування до вказаних юридичних осіб низки відповідних обмежувальних заходів, у тому числі, таких як блокування активів - тимчасове обмеження права особи користуватися та розпоряджатися належним їй майном та запобігання виведенню капіталів за межі України тощо. Натомість, Службою безпеки України було повідомлено про те, що на даний час відсутні підстави для винесення на розгляд РНБОУ питання застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів стосовно Velbay Holdings Limited та Emergofin B.V.

Крім того, слід зазначити, що однією із найважливіших аспектів діяльності ПАТ «ЗАлК» є ефективний захист інтересів підприємства у судах. Зокрема, ФДМУ є учасником низки судових справ, у якості третьої особи без самостійних вимог на стороні ПАТ «ЗАлК», в т.ч. за позовами до ПАТ «ЗАлК» про стягнення 39 млн.дол.США та визнання недійсними рішень позачергових загальних зборів акціонерів від 23.09.2016. За інформацією ПАТ «ЗАлК» станом на 01.03.2017 року ведеться більше 200 судових справ, з яких у 2016 році пред'явлено претензій до ПАТ «ЗАлК» на суму 577,6 тис.грн., позовів на суму 27,8 млн.грн., 26 тис.дол. США, 29 тис. рос. руб. Задоволено претензій на суму 137 тис.грн., позовів на суму 3,8 млн.грн.

До доведення до скрутного стану підприємства на думку керівництва ПАТ «ЗАлК» (лист від 13.05.2017 № 011-0539 додається) призвели в тому числі необґрунтовані (неправосудні) рішення окремих судів та суддів (зокрема, Самусенко С.С., Плюшко І.А., Малетич М.М. – судді Вищого господарського суду України, а також Зубченко І.В., Марченко О.А., Скакун О.А., Попков Д.О., Радіонова О.О. – судді Донецького апеляційного господарського суду), які «легітимізували» незаконне відчуження державних активів та здійснення фіктивних правочинів.

Правоохоронними органами України порушенено та розслідується низка кримінальних проваджень, зокрема, щодо утворення заборгованості ПАТ «ЗАлК» розміром 4,6 млрд.грн. за чотирима договорами позики в іноземній валюті, щодо незаконного відчуження корпоративних прав на ДП «ВАТ «ЗАлК» Глухівський кар'єр кварцитів», за ознаками диверсійних дій та розтрати майна тощо.

На думку ФДМУ, виходом із ситуації, яка склалась на підприємстві, є подальша приватизація державного пакета акцій ПАТ «ЗАлК», яка дасть можливість залучити недержавні кошти на підтримку підприємства.

Разом із цим, без поліпшення фінансового стану, грунтовного аналізу причин та правомірності виникнення величезної кредиторської заборгованості, відновлення прибуткової виробничої діяльності,

завершення кримінальних проваджень щодо знищення та розтрати майнових активів ПАТ «ЗАлК» існує ризик того, що приватизація підприємства може не мати позитивного ефекту для держави та підприємства або взагалі не відбуться.

Робоча група Спеціальної контрольної комісії Верховної Ради України з питань приватизації у складі народних депутатів України Лозового А.С., Дубініна О.І., працівників секретаріату 18 квітня 2017 року ознайомилася із станом справ на ПАТ «ЗАлК» безпосередньо на підприємстві.

Враховуючи вищезазначене Спеціальна контрольна комісія Верховної Ради України з питань приватизації вирішила:

1. Визнати роботу Фонду державного майна України щодо управління повернутим до державної власності пакетом акцій 68 % ПАТ «Запорізький виробничий алюмінієвий комбінат» задовільною.

2. Фонду державного майна України разом із органами (посадовими особами) ПАТ «ЗАлК»:

- вжити усіх необхідних заходів щодо забезпечення стабільної та прибуткової виробничо-фінансової діяльності підприємства;
- провести грунтовний аналіз причин та правомірності виникнення величезної кредиторської заборгованості, вжити заходів претензійно-позовного характеру щодо скасування протиправних правочинів, що призвели до її виникнення та відшкодування завданих збитків;
- вивчити заінтересованість потенційних учасників приватизації ПАТ «ЗАлК», розпочати процес приватизації після поліпшення фінансового стану та відновлення прибуткової виробничої діяльності приватизація підприємства;
- посилити ефективність захисту інтересів держави та ПАТ «ЗАлК» у судових спорах.

3. Запропонувати Кабінету Міністрів України розглянути доцільність відновлення виробництва первинного алюмінію на базі ПАТ «ЗАлК» за рахунок комплексу заходів економічного стимулювання.

Про результати повідомити Спеціальну контрольну комісію Верховної Ради України з питань приватизації.

4. Генеральній прокуратурі України та Службі безпеки України:

- вжити заходів щодо притягнення винних у завданні шкоди інтересам держави, знищенні та розтраті майнових активів ПАТ «ЗАлК» до встановленої законом відповідальності;
- поінформувати Спеціальну контрольну комісію Верховної Ради України з питань приватизації про результати кримінальних

проводжень відносно ПАТ «ЗАлК» та його посадових (службових) осіб.

5. Звернутися до Генерального прокурора України з пропозицією розглянути можливість ініціювання дисциплінарних скарг до Вищої ради правосуддя щодо притягнення суддів Вищого господарського суду України: Самусенко С.С., Плюшко І.А., Малетич М.М. та суддів Донецького апеляційного господарського суду: Зубченко І.В., Марченко О.А., Скаакун О.А., Попков Д.О., Радіонова О.О. до встановленої Законом дисциплінарної відповідальності та/або порушення кримінального провадження за статтею 375 Кримінального кодексу України.

6. Службі безпеки України повідомити Спеціальну контрольну комісію Верховної Ради України з питань приватизації щодо підстав відмови у винесенні на розгляд РНБОУ питання застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів стосовно Velbay Holdings Limited та Emergofin B.V.

7. Доручити члену Комісії, народному депутату України Дубініну О.І. розробити та надати на підпис членам Комісії для внесення на розгляд парламенту законопроект щодо запровадження спеціального режиму використання поточних рахунків ПАТ «ЗАлК», що передбачав би тимчасовий, до завершення судових спорів, мораторій на звернення стягнення і примусове погашення сумнівної, штучно створеної попереднім власником заборгованості.

8. Рішення Комісії надіслати Кабінету Міністрів України, Генеральній прокуратурі України, Фонду державного майна України та Службі безпеки України.

Перший заступник Голови Комісії

Секретар Комісії

Лапін І.О.

Усов К.Г.